

Áhrif starfsendurhæfingar á fátækt, félagslega einangrun og virkni þátttakenda SN

Evrópuár gegn fátækt og félagslegri einangrun 2010

Akureyri 13. des. 2010

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Um verkefnið

- Gera úttekt á áhrifum Starfsendurhæfingar Norðurlands (SN)
 - á fátækt, félagslega einangrun og virkni þátttakenda
- Lýsa og skýra helstu áhrif
- nýtist SN og stjórnvöldum til endurmats og þróunar
- Blanda samantektarmats og árangursmats

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Styrktaraðilar

- Evrópuár gegn fátækt og félagslegri einangrun** á vegum Félags- og tryggingamálaráðuneytisins
- Virk-startfsendurhæf.sjóður
- Háskóli Íslands

FÉLAGS- OG TRYGGINGAMÁLARÁÐUNEYTIÐ

VIRK STARFSENDURHÆFINGARSJÓÐUR

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Samstarfsaðilar

- Bryndís Elfa Valdemarsdóttir, stjórnsýslufr.
- Kristján Már Magnússon, sálfr.
- Atli Hafþórsson, þjóðfélagsfr.
- Guðný Björk Eydal, prófessor félagsráðgjafardeild
- Rannsóknarstofnun í barna og fjölskylduvernd**
- Þóra Ingimundardóttir, nemi í meistaranámi til starfsréttinda í félagsráðgjöf
- Starfsendurhæfing Norðurlands

RBF

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Saga SN og þróun almennt

- Samstarf heilbrigðis-, félags- og skólaþjónustu, og framhaldsskólans
 - Málþing 2001
 - Tilraunaverkefni 2002
- SN hóf starfsemi á Húsavík í ágúst 2003
 - Markmið að leita leiða til að mæta þörfum og auka lífsgæði örorkulífeyrisþega, fjölskyldna þeirra og að þátttakendur fari í atvinnu eða nám að endurhæfingu lokinni.

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Saga SN og þróun almennt

- Flutt til Akureyrar 2005- hluti Vaxtarsamnings
- Stofnskrá 2006
 - Samstarf Akureyrarbæjar, Fél./skólaþ. Þingeyinga, FSA, Framhaldsskólans Húsavík, Heilbr.stofun Þingeyinga, KEA, Lífeyrissj. Norðurlands, Símei, SVM, Atv.þróunarfélags Eyjarfjarðar/Vaxtarsamningur
- Leonardo-verkefni og útflutningur/móðurstofnun nokkurra annarra starfsendurhæfingarmiðstöðva
- Viðurkenning EB fyrir framsækið og metnaðarfullt starf

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Hugmyndafræði Valdeflingar

(Auður Axelsdóttir, 2007; Chamberlin, 1997)

- Vald til ákvarðanatöku
- Aðgangur að upplýsingum
- Möguleika til að velja
- Ákveðni, standa við ákvörðun
- Að skipta máli, efla bjartsýni
- Læra gagnrýna hugsun
- Læra um reiðina og stjórn hennar
- Að tilheyra hóp
- Skilja og þekkja réttindi
- Breyting í eigin lífi eykur sjálfstraust
- Áhersla á hæfileika
- Áhrif á viðhorf annarra á eigin hæfni
- Viðurkenna stöðu sína
- Viðvarandi ferli
- Aukin virkni eykur sjálfsöryggi og hæfni

HÁSKÓLI ÍSLANDS | Háldór Sig. Guðmundsson, lektor | 2010 Evrópuálf gegn fátækt og hlífðingum

Um aðferðina

- Blanda megindlegra og eigindlegra
 - Blöndun í gagnaöflun og greiningu og niðurstöðum
 - Úrtök, markbundin og valin með slembiúrtaki
 - Blanda þversniðs og langtímasniðs
 - Bæði lýsandi og ályktandi tölfraði
- ASEBA listar – 123 sp, afdrifakönnun send og hringd 39 sp, viðtalsvísir, atriðalisti fyrir gagnaskráningu

HÁSKÓLI ÍSLANDS | Háldór Sig. Guðmundsson, lektor | 2010 Evrópuálf gegn fátækt og hlífðingum

Aðferð, úrtök og gagnasafn

ASEBA Upphafsmæling	ASEBA Upphafsmæling	Símakönnun	Úrtak S.N.	Viðtöl	Hættu í endurhæfingu
49 ¹					
58 ²	58				
20 ²	20	20			
3 ²	3	3	3		
14 ²	14		14		
5 ²	5		5	5	
24 ³		24			
6 ³		6	6		
13 ⁴			13		
4 ⁴			4	4	
3 ⁴			3		3
1				1	
41 ⁵					41
241	100	53	48	10	44

HÁSKÓLI ÍSLANDS | Háldór Sig. Guðmundsson, lektor | 2010 Evrópuálf gegn fátækt og hlífðingum

Þáttbygging sjálfsmatslista ASR (Adult Self Report 18-59)

Empirically Based Cross-Informant Scales

Heildareriðleikar

Total Problems

Internalizing (Líðan)

Externalizing (Hegður)

Anxious/Depressed, Withdrawn, Somatic Complaints, Aggressive Behavior, Rule-Breaking Behavior, Intrusive

Thought Problems, Attention Problems

HÁSKÓLI ÍSLANDS | Háldór Sig. Guðmundsson, lektor | 2010 Evrópuálf gegn fátækt og hlífðingum

Módel af rannsókn á áhrifum

Mæling í upphafi Höpur 2 Spurningar/viðtöl

Leggjum ekki mat á einstaka þætti í starfsemi SN

Mæling í upphafi Höpur 2/mæl.2 Spurningar/viðtöl

Programme efficiency

Programme effectiveness

Current situation, Desired outcomes, What we invest, What we do, Who we do it with, Outcomes - Impact, Short-term, Mid-term, Long-term, What happens because of it (dependent/unintended outcomes)

Needs assessment, EVALUATION TYPES: Formative/Process, Outcomes, Impact

Útkoma, Áhrif

http://www.learningforsustainability.net/social_learning/

HÁSKÓLI ÍSLANDS | Háldór Sig. Guðmundsson, lektor | 2010 Evrópuálf gegn fátækt og hlífðingum

Um framsetningu niðurstaðna

1. Skv. Aseba skimunarlistum
 - a) Kyn, aldur, menntun, tilvísunaraðili, tímalengd atvinnuleysis
 - b) Áreiðanleiki og samanburður milli úrtakshópa
 - c) Heildareriðleikar, aðlögun og breytingar
2. Afdrifakönnun
3. Niðurstöður úr viðtölum
4. Framhaldið og framtíðin !

HÁSKÓLI ÍSLANDS | Háldór Sig. Guðmundsson, lektor | 2010 Evrópuálf gegn fátækt og hlífðingum

Kyn, aldur og menntun (n=241)

- Karlar 29% og konur 71%
- Meðalaldur tæp 33 ár (16-57 ára)
- 62% í aldurshópi 18-35 ára
- 38% í aldurshópi 36-59 ára
- 52% eru í sambúð með maka,
- 57% er foreldrar með börn
- 71% hafa grunnskólamenntun, 13% styttra starfsnám, 10% stúdent/iðn, 6% annað

HÁSKÓLI ÍSLANDS Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

Tilvísað frá

- Rúmur helmingur frá heimilislæknum
- 10% frá félagsþjónustu
- 10% frá VMST (og Virk)
- 25% annað (FSA)

HÁSKÓLI ÍSLANDS Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

Tími án vinnu fyrir SN

- Breytilegur, frá 1 mánuði – til engin atvinnusaga
- Helmingur verið án vinnu í 8 mánuði
- 60% án vinnu í 6 mánuði eða lengur
- Ekki munur á kynjum
- Meðaltími í endurhæfingu tæpir 12 mánuðir

HÁSKÓLI ÍSLANDS Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

Áreiðanleiki

- Áreiðanleiki Aseba skimunarlistanna hár til í meðallagi hár 0,66-0,94, bæði þátta og safnþátta (Cronbach's Alpha)
- Ekki marktækur munur á heildarstöðu úrtakshópa (nema þeirra sem hættu í SN)

	Mening 1			Mening 2		
	Hópur A	Hópur B	Hópur C	Hópur A	Hópur B	Hópur C
Internalizing	.90	.93	.94			
Anxious/Depressed	.91	.91	.91			
Withdrawn	.70	.77	.78			
Somatic complaints	.79	.82	.84			
Thought problems	.72	.75	.79			
Attention problems	.82	.86	.85			
Externalizing	.87	.90	.89			
Aggressive behavior	.86	.89	.86			
Rule-breaking behavior	.79	.71	.73			
Inattentive	.66	.69	.70			

	Fjöldi	Meðaltal	Nedri mörk	Efri mörk	Sd
Samanburðar hópur A	49	60.69	58.06	63.33	9.18
Samanburðar hópur B	100	61.49	59.56	63.42	9.75
Samanburðar hópur C	30	59.10	55.73	62.47	9.03
Samanburðar hópur D	20	61.90	58.02	65.78	8.28
Samanburðar hópur E	41	64.20	61.24	67.15	9.37

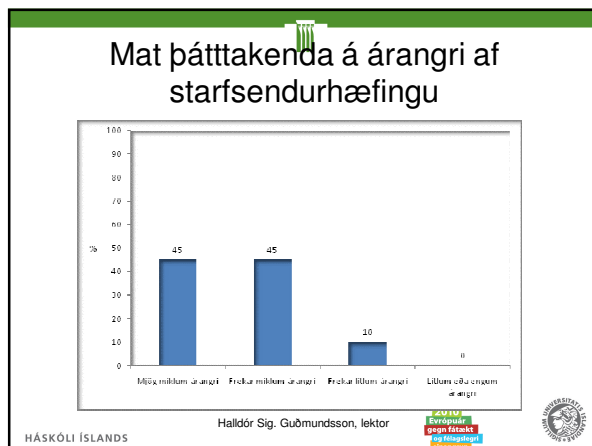
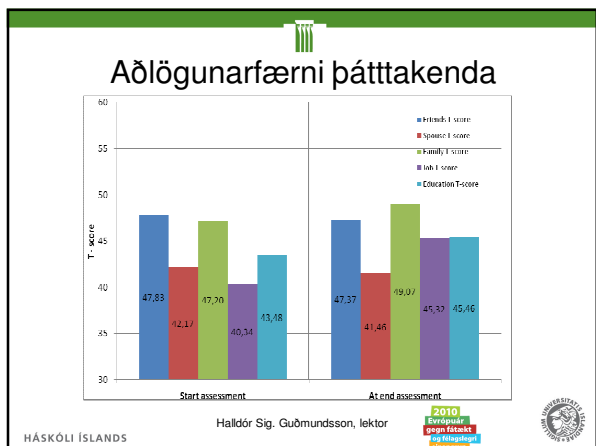
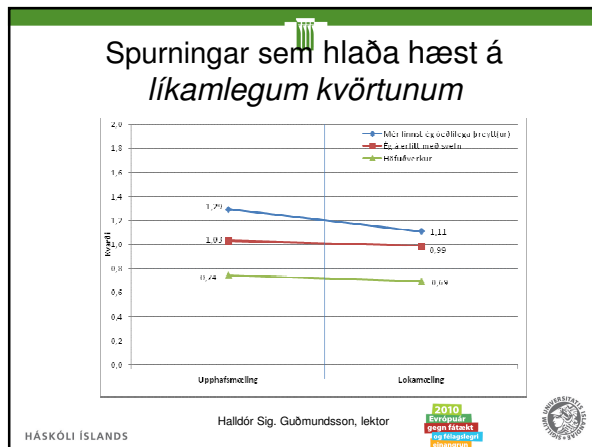
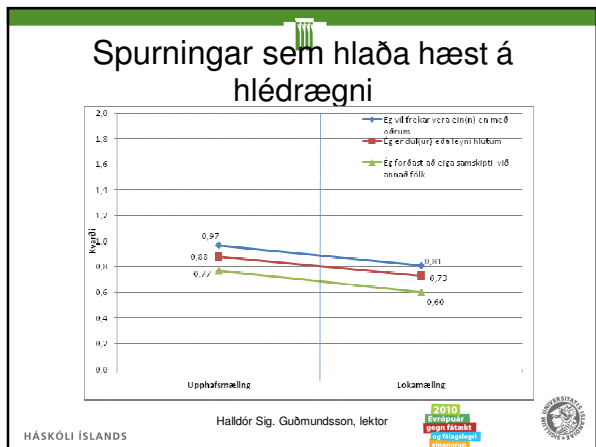
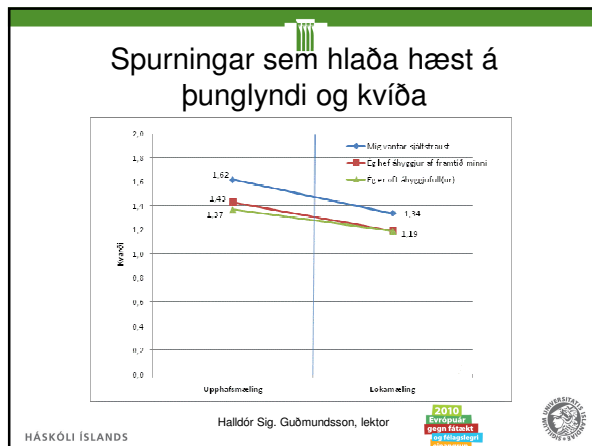
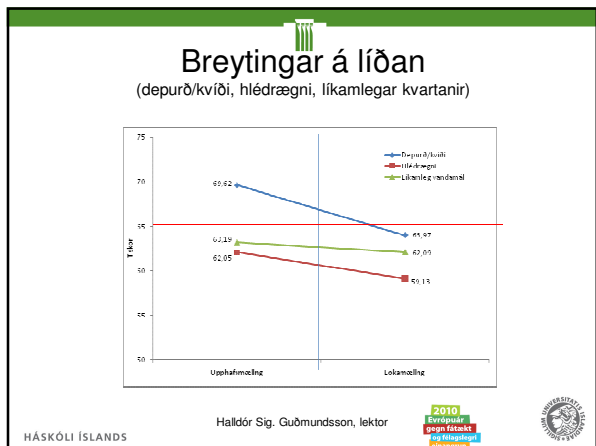
HÁSKÓLI ÍSLANDS Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

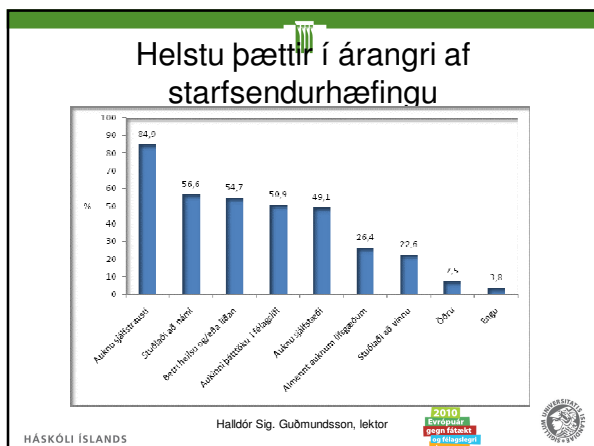
Breyting á heildarerfiðleikum (breytingin eftir kyni og aldri)

HÁSKÓLI ÍSLANDS Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

Hlutfall undir/yfir viðmiðunarmökum við upphaf og lok (n=100)

HÁSKÓLI ÍSLANDS Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

Virkni – tekjur í lok/eftir SN

Staða við útskrif

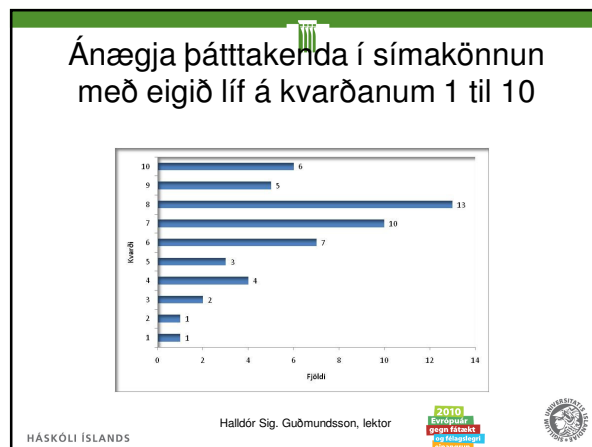
- 94% í nám eða vinnu
 - 54% áfram í nám eða þjálfun
 - 20% í fullt starf
 - 5% í hlutastarf
 - 15% annað – atvinnuleit og nám

Tekjuöflun

- Alls 40% þigga laun eða í virkri atv.leit
 - 25% þigga laun frá vinnuveitanda
 - 15% í virkri atv.leit
- Sama 40% hlutfall í aðdrifakönnun

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

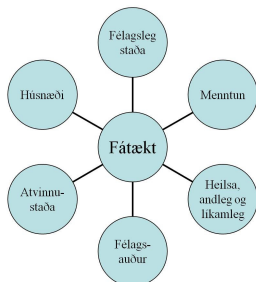
HÁSKÓLI ÍSLANDS

- ### Viðtöl - niðurstöður
- Virkni
 - Meiri/aukun áhugi, frumkvæði, samskipti, virkni
 - Hafa reglu/vinnu/nám
 - Kvíði fyrir lokum
 - Félagsl. einangrun
 - Viðhorf breyst, virkni aukist
 - Gera hluti – líka eitthvað nýtt
 - Bjartsýni
 - Áhugi og eftirfylgd (símtöl SN)
- Halldór Sig. Guðmundsson, lektor
- HÁSKÓLI ÍSLANDS

- ### Viðtöl – niðurstöður (frh)
- Fjárhagsstaða
 - Batnar ekki / leysist ekki
 - En sjá fram að hún verði betri
 - Annað
 - Að fátækt sé vandi í fleiru en einu
 - Önnur/þriðja kynslóð öryrkja/heimila sem eru í vanda
- Halldór Sig. Guðmundsson, lektor
- HÁSKÓLI ÍSLANDS

Nokkrir helstu áhrifaþættir fátæktar

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Samandregnar niðurstöður

- endurhæfing SN leiðir að staða mikils meirihluta þátttakenda batnar, erfiðleikar minnka, færni og aðlögun styrkist, virkni eykst og þá helst í vinnu og námi.
- Samhljóma niðurstöður úr mismunandi aðferða
 - Aseba, viðtalanna, gagnagreiningar og aðdrifakönnunar - ganga öll í sömu átt, og styður hvort annað

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Framhaldið

- Frekari úrvinnsla og umfjöllun væntanleg í lokskýrslu
- Fjöl margar áhugaverðar spurningar vaknað s.s.
 - Viðmið fyrir inntöku og útskrift?
 - Breytileiki hópa v.s. úrræði SN?
 - Varanleiki áhrifa?
 - Hver er samfélagslegur ávinningur?
 - Áhrif á fjölgun/fækkun örorkulífeyrisbega?

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Framhaldið

- Verður safnað sambærilegum gögnum með skipulögðum hætti – grunnur til athugana og samanburðar?
- Hver verður framtíð SN og álíka stofnana?
- Hvernig verður háttáð samstarfi / verkaskiptingu milli SN og Virk starfsendurhæfingarsjóðs?

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Framtíðin !

- Væri áhugavert að nota tilraunasnið, hóp til viðmiðunar án íhlutunar (orsakamódel)
- Getum ekki sagt til um hvaða þættir í starfsemi SN virka betur eða virka ekki
- Þakka fyrir mig
- Fyrirspurnir?

Halldór Sig. Guðmundsson, lektor

HÁSKÓLI ÍSLANDS